

Розвиток освіти та науки на українських землях в І половині ХІХ століття

ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЛИ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

- Українські землі були поділені між двома державами: Росією та Австрією.
- Антиукраїнська політика Російської та Австрійської імперій гальмувала культурний розвиток України.
- Російський уряд ввів цензуру на видання літератури українською мовою.
- Українська культура розвивалася як єдине ціле, як культура українського народу.
- Із середовища народу вийшли талановиті вчені, які працювали в різних галузях науки і мистецтва.
- З народу вийшов відомий діяч культури Т. Г. Шевченко, який підніс українську мову і літературу до найвищого рівня досконалості.
- Об'єктом критики стала українська мова, поширювалися думки, що вона є діалектом російської або польської мов.
- Ряд українських учених вважали українську мову самобутньою, рівноправною серед інших слов'янських мов.

Завдання

- 1. Із наведених факторів визначте ті, що негативно чи позитивно впливали на розвиток української культури,*
- 2. Пригадайте основні тенденції розвитку української культури другої половини XVIII ст.*
- 3. У чому полягали особливості розвитку української культури в першій половині XIX ст. порівняно з другою половиною XVIII ст.?*

РОЗВИТОК ОСВІТИ

1802 р. – створення в Росії міністерства народної освіти.

- Система освітніх закладів:
- Парафіальні школи;
- Повітові школи;
- Губернські гімназії (4-х і 7-класні);
- Ліцеї: Рішельєвський (Одеса – 1817 р.), Кременецький (до 1831 р.), Ніжинський (1832 р.);
- Професійні заклади: фельдшерські школи в Єлисаветграді (1787), Київський (1842), землемірне в Кремянці (1807), землеробське в Харкові, морські в Херсоні і Севастополі, школа бджільництва в Пальчиках на Чернігівщині (1819).
- Військові заклади: артилерійське (1794), штурманське училища (1798) в Миколаєві, кадетські корпуси в Полтаві (1840) і Києві (1852).
- Університети: Харківський – 1805 р., Київський – 1834 р.;

Навчання велось лише російською мовою.

***Розпорядження попечителя київського учбового округу ректору
київського університету про встановлення таємного нагляду за
викладачами (30 листопада 1834 року)***

«Беручи до уваги умови тутешнього краю, я вважаю за потрібне запропонувати вашому високородію доводити негайно до мого відома про такі обставини:

1. Якщо б у лекціях панів викладачів університету міг вкратися хибний напрям, що протидіяв вірі, моральності, покірності властям, і викликав любов до якоїсь батьківщини, відокремленої перекрученими думками від спільної улюбленої вітчизни, для цього

я покладаю на вас пильний, але таємний нагляд за викладанням університетських лекцій.

2. Якщо б на нарадах університетських присутственних місць міг вкратися дух непокори властям і протидія планам уряду.

3. Якщо б ви зі свого боку помітили особисті недозволені вчинки членів університету або зв'язки з людьми неблагонадійними чи підозрілими».

Завдання

1. Проаналізуйте документ і визначте, за яких умов розвивалася освіта в Україні в першій половині XIX ст.

2. Чого і чому найбільше побоювалася царська влада?

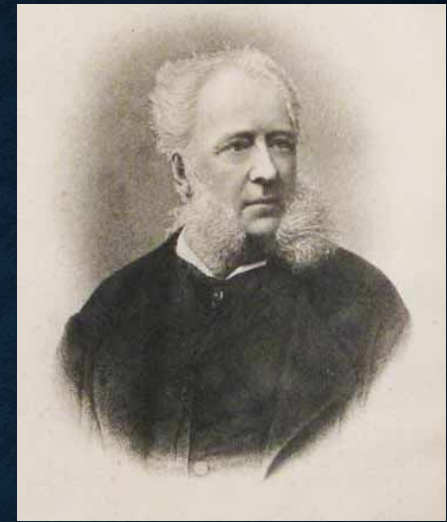
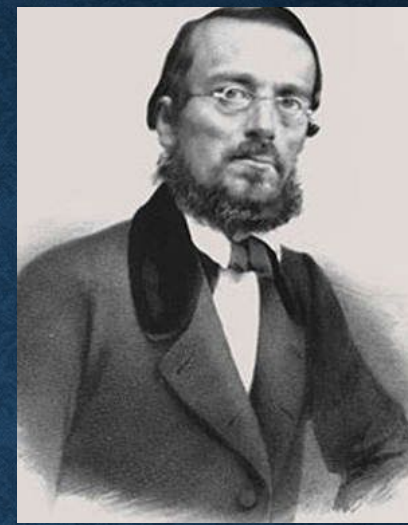
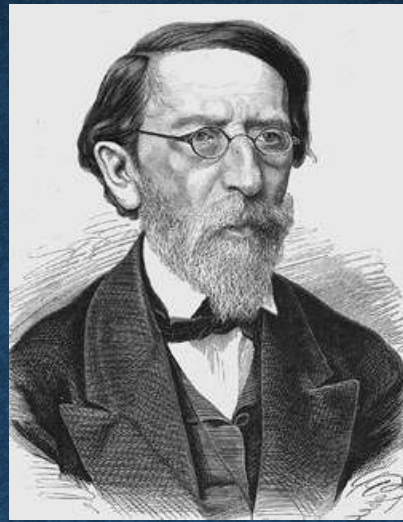
3. Що мав на увазі автор документа, коли згадував «батьківщину» і «вітчизну», і що саме його тут непокоїло?

Із висловлювання міністра народної освіти О. С. Шишкова

- «...Наставлять земледельческого сына в риторике было бы приуготовлять его быть худым и бесполезным или еще вредным гражданином. Но правила и наставления в христианских добродетелях, в доброй нравственности нужны всякому, не выводят никого из определенного ему судьбою места и во всех состояниях и случаях делают его и почтенным, и кротким, и довольным, и благополучным».

Завдання

- 1. Проаналізуйте документ і визначте, якою була урядова політика в освітній сфері.*
- 2. Чому царський уряд так боявся освіченості українського народу?*

М.
Остроградський
Завдання для обговорення

Т. Осиповський

М.
Максимович

М.
Костомаров

М.
Маркевич

1. *Якою була урядова політика щодо розвитку науки в Україні?*
2. *В яких галузях науки уславилися українські вчені?*
3. *Який внесок у розвиток науки зробили вчені, зображені на ілюстраціях?*

Розвиток науки

Діячі науки	Їхній внесок у розвиток науки
Михайло Остроградський	
Гимофій Осиповський	
Михайло Максимович	
Микола Костомаров	
Микола Маркевич	

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вивчити § 16 С.128-133.

Підготувати:

- *1-а група* — розвиток літератури і театру С.134 – 140;
- *2-а група* — традиційно-побутова культура С. 151- 152.